

לקט הלכות לראש השנה -תשפ"ו

ערב ראש השנה

1. "ערב ראש השנה הוא יום האחרון מן השנה, וקבלו חז"ל שכל העושה תשובה יום אחד בשנה חשוב כאילו שב כל השנה... וישים כל אדם על לבו לשוב בכל לבו, ומכל שכן בעבירות שבין אדם לחבירו, ולא ימתין עד ערב יום הכיפורים לבקש מחילה מחבירו, אלא יקדים עצמו למצוה". (חיי אדם קל"ח)
2. מכבסים ומסתפרים בערב ראש השנה כדי להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטינו. ואף על גב שאנו בטוחים שנצא זכאים בדין מכל מקום צריך להיות ירא וחרד מאימת הדין ועל ידי כן נזכר לזכות. (משנ"ב תקפ"ד)
3. טוב לטבול בערב ראש השנה, מי שאינו יכול לטבול יכול לשפוך על גופו תשעה קבין מים שאובים (12.5 ליטר) ניתן לעשות זאת גם במקלחת, תחת הטוש. (חזון עובדיה)
4. מתירים נדרים בערב ראש השנה.
5. לא נהגו לעשות בערב ראש השנה התרת נדרים לנשים, וסומכות על אמירת 'כל נדרי' של יום הכיפורים. (הליכות שלמה א, י"א)

סימני ראש השנה

1. נוהגין לעשות סימנים ולאכול מיני מאכלים המרמזים על סימן טוב לשנה טובה.
2. הכלל היסודי לכל המנהגים הוא: "והנה כל אלו הענינים עושים הכל לסימן טוב ולכן פשוט שיזהר מאד שלא יכעוס בימים האלו, מלבד גודל האיסור, כדי שיהיה לסימן טוב, רק יהיה שמח לבו ובטוח בד' עם התשובה ומעשים טובים" (משנ"ב ה')
3. יש מקדימים לברך 'בורא פרי העץ' על התמר בגלל שהוא משבעת המינים ויש מקדימים לברך על התפוח בדבש בגלל חביבותו וכל אחד יעשה על פי מנהג אבותיו (נטעי גבריאל פרק כ"ט).
4. במאכלים שיש לברך עליהם (מאכלים שלא באים מחמת הסעודה, כגון פירות), יברך על המאכל, יאכל מעט ואז יאמר את ה'יהי רצון'.
5. מי שמאכלים אלו מזיקים לו או שאינו אוהב לאוכלם, אינו צריך לאכלם, ודי שמביאם לפניו ואומר את הנוסח(אור לציון ד' פרק ג').
6. "אוכלים ושותים ושמחים, אמנם לא יאכלו כל שבעם, למען לא יקלו ראשם, ותהיה יראת ה' על פניהם" (תקצ"ז, א)

מצוות היום - תקיעת שופר

1. אכילה קודם תקיעות- אצל האשכנזים רבים נהגו להקל כדי שיכונו בתפלתם.
2. אין להפסיק בדיבורים מתחילת תקיעות דמיושב (תקיעות שלפני מוסף) עד סיום תקיעות דמעומד (מעומד- תקיעות שתוקעים על סדר תפילת מוסף) יש להבחין בין שלושה זמנים לעניין הפסק בדיבור

בזמן התקיעות:

1. הפסקה בדיבור בין הברכה על השופר לתקיעה הראשונה- אין להפסיק כלל, ואם הפסיק יחזור ויברך.
2. הפסקה בדיבור בזמן תקיעות דמיושב- אין להפסיק אולם אם הפסיק אין חוזר ומברך. בעניין וידוי בין הסדרים בתקיעות דמיושב- הרב עובדיה יוסף אסר להתוודות משום הפסק והרב מרדכי אליהו התיר להתוודות בלחש.
3. הפסקה בדיבור בין תקיעות דמיושב לסיום תקיעות של מוסף- אין להפסיק בדברים בטלים אולם מותר לומר תהילים וברכת אשר יצר.
4. מי שלא שמע את הברכות יכול לברך לעצמו, גם בזמן התקיעות שבמוסף.
5. תקיעת שופר לנשים- נשים פטורות מלשמוע תקיעת שופר, אולם נהגו הנשים להדר אחר תקיעת שופר. ודי לשמוע שלושים קולות.
6. ברכה- נשים אשכנזיות ששומעות שופר יברכו. נשים ספרדיות- לא יברכו אלא אם כן מנהגן לברך.
7. לא יברך לנשים איש שכבר יצא ידי חובה, לכן אשה תברך ותוציא את הנשים ידי חובה.
8. קטנים, על אף שהגיעו לגיל חינוך- מותרים לתקוע בשופר כל היום.

מנהגי היום

1. נוהגים שלא לישון ביום ראש השנה. לאחר חצות היום (12:31) כתבו חלק מהפוסקים שמותר לישון כיוון שכבר התעורר המלאך על ידי התקיעות והתפילות, מי שהשינה נצרכת לו כדי לכוון בתפילה או כדי שלא יהיה עצבני, ישן כדרכו.
2. תשליך- הולכים אל הנהר לומר תשליך ובמקום שאין נהר כתב כף החיים: "מנהג ירושלים לפי שאין בה מעיינות- עושין על שפת הבור אף שאין מים בבור כיוון שאינו אלא לרמז בעלמא" (תקפג ל).
3. פסוקי 'מי אל כמוך' הם עיקר תשליך.

הכנה מיום א' ליום ב' של ראש השנה

1. אסור לעשות פעולות של הכנה מיום טוב ראשון ליום טוב שני (כגון נקיון, עריכת שולחן וכדו').
2. במקום צורך מותר להוציא מאכלים מהקפאה או מקירור וכן להכניס בקבוקי שתיה לקירור על מנת לאוכלם בליל שני של ראש השנה, וטוב לעשות זאת בעוד היום גדול (משנ"ב תרס"ז ה').
3. אין לעשות מלאכה (כגון הדלקת נרות, בישול וכו') לפני השעה 19:08 (צאת החג הראשון).
4. אין לעשות פעולות של הכנה (כגון נקיון, עריכת שולחן וחימום מאכלים ללא רוטב על הפלטה) לפני השעה 18:57 (כרבע שעה אחרי שקיעה) (שולחן שלמה רצ"ט, י"ח) והליכות עולם א' צו).

ליל שני של ראש השנה

1. אשה שמברכת שהחיינו בזמן הדלקת הנרות, בלילה השני טוב שיהיה לה בגד חדש או פרי חדש. (אשכנזיות מברכות, ספרדיות- כל אחת תעשה כמנהגה).

בס"ד

מנחם נוביק רב המועצה

2. בקידוש בליל שני עדיף שיהיה למקדש בגד חדש או פרי חדש בזמן שמברך שהחיינו, ואם אין לו בכל זאת יברך שהחיינו.